

Autorský kolektiv	11
Seznam zkratek	13
Úvodem	16
I. OBECNÁ ČÁST	19
1 Inkluzivní pedagogika – základní vymezení (Viktor Lechta)	20
1.1 Dítě s postižením, narušením, ohrožením versus intaktní dítě	20
1.2 Platformy přístupu k dětem s PNO a jejich limitující faktory	24
1.3 Inkluzivní pedagogika, její cíle a možnosti	27
1.3.1 Inkluzivní pedagogika jako edukační koncept	28
1.3.2 Cíle inkluzivní edukace	30
1.4 Komponenty inkluzivní pedagogiky	30
1.4.1 Etický komponent	31
1.4.2 Sociologický komponent	31
1.4.3 Profesní komponent	32
1.4.4 Politický komponent	33
1.4.5 Aplikační komponent	34
1.5 Trendy/perspektivy inkluzivní edukace	35
Literatura	39
2 Proměny paradigmatu – od segregace k inkluzi (Péter Zászkaliczky)	42
2.1 Tradiční pojetí – postižení jako individuální kvalita jedince	42
2.2 Interakční model postižení	44
2.3 Postižení jako administrativní kategorie	47
2.4 Sociální dimenze postižení	52
Literatura	54
3 Antropologická východiska přístupů k lidem s postižením v evropském kontextu (od represe po inkluzi) (Blanka Kudláčková)	56
3.1 Antropologická východiska historických modelů přístupu k lidem s postižením	56
3.1.1 Represivní přístup k lidem s postižením v antice	56
3.1.2 Židovsko-křesťanská tradice jako počátek akceptování lidí s postižením	58
3.1.3 Počátky institucionalizované péče o lidi s postižením v novověku	61

3.1.4 Počátky organizované a cílené péče o lidi s postižením v 19. století a v první polovině 20. století	63
3.1.5 Postmoderna jako hledání nového přístupu k jedincům s PNO	64
3.2 Historický vývoj speciální edukace ve vztahu k obecné edukaci	66
3.3 Antropologická východiska přístupu k člověku s PNO v současnosti	67
3.4 Inkluzivní pedagogika ve vztahu k obecné a speciální pedagogice	71
Literatura	73
4 Sociálněpsychologická východiska inkluzivní pedagogiky (Ladislav Požár)	75
4.1 Problém socializace	76
4.2 Zvláštnosti socializace jedinců s různým druhem postižení	81
4.2.1 Socializace lidí se sluchovým postižením	84
4.2.2 Socializace lidí se zrakovým postižením	87
4.3 Postoje společnosti k lidem s rozličným druhem postižení	89
Literatura	91
5 Neurobiologická východiska inkluzivní pedagogiky (Daniela Ostatníková)	93
5.1 Lidský mozek ve světle poznatků současné vědy	94
5.1.1 Vývoj mozku	95
5.1.2 Pohlavní dimorfismus mozkových funkcí	97
5.1.3 Hierarchická výstavba mozkových struktur	97
5.2 Perspektivy dalšího rozvoje	105
5.2.1 Inkluzivní edukace na neurobiologické bázi	106
Literatura	107
6 Některé kontexty inkluzivní a léčebné pedagogiky (Marta Horňáková)	108
6.1 Příspěvek léčebné pedagogiky do diskuse o inkluzi	109
6.2 Principy léčebné pedagogiky a jejich aplikace na inkluzivní edukaci	111
6.2.1 Výchova člověka si žádá úctu	111
6.2.2 Člověk existuje jen ve své jednotě – jakožto bytí	113
6.2.3 Pochopení situace jedince na základě vztahu a spolupráce	115
6.2.4 Podpora zdraví	115
6.2.5 Naplnění bytí	117
Literatura	118
7 Východiska inkluzivní didaktiky (Ondrej Matuška – Tomáš Jablonský)	120
7.1 Inkluzivní didaktika – základní vymezení (Ondrej Matuška)	120
7.2 Aktéři inkluzivní edukace (Ondrej Matuška)	121
7.3 Proces inkluzivní edukace (Ondrej Matuška)	128
7.3.1 Strategické cíle inkluzivní edukace (Ondrej Matuška)	128
7.3.2 Didaktické zásady, modely, koncepce, programy (Ondrej Matuška)	132
7.3.3 Kooperativní učení jako jeden z výchozích principů inkluzivní edukace (Tomáš Jablonský)	134
Literatura	142

8 Výchova dítěte s postižením, narušením, ohrožením ve volném čase	
(Naďa Lohynová)	144
8.1 Hodnotový rozměr výchovy ve volném čase	144
8.2 Funkce inkluzivní výchovy ve volném čase	145
8.3 Principy inkluzivní výchovy ve volném čase	147
8.4 Specifika výchovy dítěte s PNO ve školní družině v inkluzivních podmínkách	149
8.5 Perspektivy výchovy dítěte s PNO ve volném čase	152
<i>Literatura</i>	153
9 Srovnání konceptů inkluzivní pedagogiky v různých zemích	
(Annette Leonhardt)	155
9.1 Historický vývoj	155
9.2 Statistické údaje	158
9.3 Formy školní integrace	159
9.4 Školní integrace na vybraných příkladech z jednotlivých zemí	162
9.4.1 Skupinová integrace	162
9.4.2 Preventivní integrace	165
<i>Literatura</i>	167
10 Realizace inkluzivní edukace (Marie Vitková – Viktor Lechta)	168
10.1 Specifika realizace inkluzivní edukace v České republice (Marie Vitková) ..	169
10.1.1 Pedagogicko-psychologické poradenské služby v ČR	171
10.1.2 Inkluzivní/integrativní a speciální edukace v ČR	172
10.1.3 Příprava učitelů a speciálních pedagogů pro inkluzivní školu v ČR	181
10.2 Specifika realizace inkluzivní edukace na Slovensku (Viktor Lechta)	183
10.2.1 Poradenství v procesu inkluzivní/integrativní edukace v SR (Margita Schmidtová – Viktor Lechta)	185
10.2.2 Inkluzivní/integrativní a speciální edukace v SR (Viktor Lechta)	188
10.2.3 Příprava učitelů a speciálních pedagogů pro inkluzivní edukaci v SR	196
<i>Literatura</i>	197
II. SPECIÁLNÍ ČÁST	199
11 Zrakové postižení (Jozef Šimko – Marián Šimko)	200
11.1 Zrakové postižení jako pedagogický fenomén	200
11.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace dětí se zrakovým postižením	202
11.2.1 Podmínky úspěšné inkluze dětí se zrakovým postižením	202
11.2.2 Edukace dítěte se zrakovým postižením v MŠ	204
11.2.3 Edukace žáků se zrakovým postižením na ZŠ	205
11.2.4 Edukace žáků se zrakovým postižením na SŠ	209
11.2.5 Korekční a kompenzační pomůcky využívané v edukaci dětí se zrakovým postižením	210
<i>Literatura</i>	214

12 Sluchové postižení (Magdaléna Romančíková – Margita Schmidtová)	216
12.1 Sluchové postižení jako pedagogický fenomén (Magdaléna Romančíková) . . .	216
12.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace dětí se sluchovým postižením (Margita Schmidtová)	218
11.2.1 Charakteristika dětí se sluchovým postižením	219
12.2.2 Specifické formy komunikace dětí se sluchovým postižením	221
12.2.3 Role odezírání v edukaci dětí se sluchovým postižením	224
12.2.4 Problémy se čtením, psaním a matematikou	226
12.3 Materiální a personální podmínky úspěšné edukace	230
<i>Literatura</i>	233
13 Tělesné postižení, nemoc a zdravotní oslabení (Ema Kollárová)	236
13.1 Tělesné postižení, nemoc a zdravotní oslabení jako pedagogický fenomén .	236
13.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků s tělesným postižením a žáků nemocných a zdravotně oslabených	238
13.2.1 Inkluzivní edukace žáků s tělesným postižením	239
13.2.2 Inkluzivní edukace nemocných a zdravotně oslabených žáků	247
<i>Literatura</i>	249
14 Mentální postižení (Ján Hučík)	250
14.1 Mentální postižení jako pedagogický fenomén	250
14.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků s mentálním postižením	260
<i>Literatura</i>	264
15 Autismus a další pervazivní vývojové poruchy (Andrea Šedibová – Katarína Vladová)	267
15.1 Autismus a další PVP jako pedagogický fenomén	267
15.1.1 <i>Terapie a edukace dětí/žáků s autismem nebo dalšími PVP</i>	270
15.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků s autismem nebo dalšími PVP	270
15.2.1 <i>Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků s autismem nebo dalšími PVP (bez mentálního postižení)</i>	273
15.2.2 <i>Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků s autismem nebo dalšími PVP (s mentálním postižením)</i>	277
<i>Literatura</i>	280
16 Narušená komunikační schopnost (Viktor Lechta – Aurélie Kerekrétiiová – Barbara Králiková)	281
16.1 NKS jako pedagogický fenomén (Viktor Lechta)	281
16.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků s NKS (Viktor Lechta)	282
16.2.1 <i>Poruchy hlasu</i> (Aurélie Kerekrétiiová)	284
16.2.2 <i>Koktavost</i> (Viktor Lechta)	290
16.2.3 <i>Dyslalie</i> (Barbara Králiková)	296
<i>Literatura</i>	302
17 Specifické poruchy učení (Olga Zápotočná)	304
17.1 Specifické poruchy učení jako pedagogický fenomén	304
17.1.1 <i>SPU z pohledu sociokulturního modelu učení</i>	306

17.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků se specifickou poruchou učení	308
<i>Literatura</i>	317
18 Poruchy chování a emoční poruchy (Marta Hornáková)	320
18.1 Poruchy chování a emoční poruchy jako pedagogický fenomén	323
18.1.1 Vývojově podmíněné výchovné obtíže ve školním věku	325
18.1.2 Výchovně podmíněné obtíže ve školním věku	327
18.1.3 Jiné příčiny výchovných obtíží ve školním věku	331
18.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace dětí s poruchami chování	334
<i>Literatura</i>	338
19 Poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD) (Viera Andreášnska)	341
19.1 ADHD jako pedagogický fenomén	343
19.1.1 Diagnostika ADHD	343
19.1.2 Terapie ADHD	347
19.1.3 Výchova dítěte s ADHD	348
19.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace žáků s ADHD	349
<i>Literatura</i>	351
20 Nadprůměrné nadání (Jolana Laznibatová – Daniela Ostatníková)	353
20.1 Nadprůměrné nadání jako pedagogický fenomén	353
20.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace intelektově nadaných žáků	365
<i>Literatura</i>	370
21 Bilingvismus (Jozef Štefánik)	372
21.1 Bilingvnost jako pedagogický fenomén	372
21.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace bilingvních žáků	380
<i>Literatura</i>	385
22 Romské etnikum (Ladislav Hornák)	386
22.1 Romské etnikum jako pedagogický fenomén	387
22.2 Zvláštnosti inkluzivní edukace romských žáků	392
<i>Literatura</i>	398
23 Multikulturní prostředí (Kateřina Vitásková)	400
23.1 Multikulturní prostředí / prostředí imigrantů jako pedagogický fenomén	400
23.2 Zvláštnosti multikulturní inkluzivní edukace	403
<i>Literatura</i>	414
Příloha	417
Oficiální dokumenty	423
Mezinárodní dokumenty	423
Zákony a další oficiální dokumenty České republiky	423
Zákony a další oficiální dokumenty Slovenské republiky	424
Rejstřík	429